

volilo za predsednika ali poglavarja te komisije našiga častivredniga rojaka, poprejšnjiga cesarskiga dohtarja, gospoda Korlna Ullepiča, kateriga so prebivavci Postojnske kresije v létu 1848 poslanca na deržavni zbor izvolili. Ljudstva zaupanje je tega gospoda poslalo na imenitni kraj postavdajanja, in zadobil si je on tudi zaupanje ministerstva, ktero ga je vredniga spoznalo, njemu to imenitno in težavno opravilo izročiti. Gotovo bi nam ministerstvo ne bilo moglo bolj vstreči, kakor takó, de nam je spoštovaniga rojaka na to imenitno stopnjo postavilo. Zraven tega je pa tudi ministerstvo zapovedalo, de imajo nekdanji podložniki tri možé in tri namestnike v to komisijo izvoliti, ktere volitve so se, kakor je znano, v vsih treh kresijah zgodile.

Kakor je mene v létu 1848 vaše zaupanje na deržavni zbor poslalo, takó ste tudi zdaj za to imenitno opravilo mene za uda imenovane komisije izvolili. Ako ravno sim se bil vsim kanceljiskim opravilam prostovoljno odpovedal, pa se vender nisim mogel zderžati, de bi se téga dela ne bil lotil, zató, ker sim vedno pripravljen, za blagostanje svoje drage domovine vse dni svojiga življenja darovati.

Imenovana deželna komisija zastran zemljišne odveze je 17. listopada prvič vkup stopila in opravlja od tega dneva svojo službo po različnosti reči, ki jih ima razsoditi. Prepričan sim, de so pri tem zboru možjé združeni, ki so zaupanja vredni, — vém de bodo po storjeni prisegi na tanjko po dobri vesti to službo kakor svoje lastne dolžnosti spolnovali, in za terdno obljubim, zaupajoč na pravičnost predsednika, de se ne bo nobeni strani nepostavna podpora dajala; zato-rejrečem: mirno pričakujte konca teh opravil, ako ravno od njih začetka ne pike ne zvéste. Prefekli so časi tihotapstva, minuli so dnevi, v kterih so se posvetvanja med stenami na tihim ravnale, — na njih mesto je stopila javnost ali očitnost z bakljo razsvitljenja, ktera tirja, de tudi ljudstvo zvé, kakšni sklepi se delajo v tistih zadévah, ktere mu na zadnje plačila naložé, in zató sim se namenil, vam od časa do časa kaj razjasniti, kaj de deželna komisija zastran zemljišne odveze počenja, in kakó de ona svoje opravila doveršuje.

Vém scer dobro, de marsikterimu ne bom vstregel — posebno tistim gospodam ne, kateri pravijo, de so slovenski časopisi vse ljudstvo popačili, in spolnim se pregovora: „Kdor pravico gode, z lokam po ustih dobí“ — ali tega se nič ne vstrašim, zakaj pravica in resnica ste še zmiraj na zadnje premagale.

Potreba je kmetam polagama od teh opravil kaj zvediti, zató de se bojo počasi pripravljali k temu imentnimu delu, zakaj prišel bo čas, de bo vsak poprejšnji podložnik posebej k obrajtu klican in zavesti se mora, de ga kaj ne naglama ne dohití. Potreba je pa tudi, de se tisti kmetovavci iz svoje terme zbrihtajo, ki zmeraj trobijo, „vse je preč — mi ne bomo nič plačevali.“ — Prav privošil bi jez, de bi nekdanji podložniki za urbarske in desetinske davšine nič ne plačevali, — ali miloval bi grajšine, in še bolj njih upavce, ki bi morebiti vse na grajšinah posojene kapitale zgubili. V taki okoljšini bi bilo prav prijetno, ko bi nam nebeški oče kak zaklad odperl, iz kteriga bi se té odrajtvila poravnale. Ali ker zdaj niso časi, de bi se čudeži godili, se je mogla ta reč takó oberniti, de nobeniga rana preveč ne bolí — in takó je sklenjeno, de bote vi le tretji del na-se vzeli, in ta ne bo takó težák, de bi ga ne mogli prenesti. Tode zdaj je že treba dobro gospodariti, de se prihrani kej, če je mogoče, za čas plačila; ali pa, de se s tem, kar se grajšinam zdaj ne odrajtuje, kmetijstvo poboljša, de bo bolj rodovitno in v časih plačila vam več pridelkov dajalo.

Takó bo vam ravno ta zemlja, ktero zdaj težavnih davšin odrešujemo, sama na sebi obresti za plačila rodila.

Te besede naj bojo prvi vvod za moj namen, od kteriga bomo drugikrat na dalje govorili.

4. prosenca 1850.

Ambrož.

Pésa.

(Dalje.)

Pésa zna po vsakterim sadežu na njivo priti, če je le zemlja za njo pripravna. Kar nasledovanje pése ali róné po drugih sadežih vtiče, naj se kmetovavec pri pési sploh takó ravná, kakor pri krompirju. Če je zemlja takšna, kakoršno smo za péso priporočili, in če je njiva dobro gnojena, se zna pésa tudi zaporedama več lét na ravno tisti njivi pridelovati. Posebno dobro tékne pési gnojnica. Pése pa, ki prečversto rase, nimajo sladkorne fabrike rade, in posebno taka pésa, kateri se je s konjskim ali ovčjim gnojem gnojilo, ima menj sladkora v sebi, kakor pésa, kateri je bilo z govno (gnojem goveje živine) gnojeno. Sploh sladkorni pési ne tekne preobilni frišni gnoj.

Pésno séme se seje na dvojno vižo: ali 1) takó, de se po sejanji mlada pesica, ko je debelost gosjiga peresa doségla, na drug kraj presadí, ali pa 2) de na tisti njivi ostane, kjer je sejana bila. Obojno ravnanje ima svoje dobro, pa tudi svoje slabo,

Če se nekoliko dorašena pésica presadí na drugo mesto, se zamore ta njiva poprej boljši obdelati in še nekolike živinske klaje, kakor rudeče laške detelje, režene mešance, ozimne grahorce i. t. d. na nji pridelati.

Če pa pésa na ravno tisti njivi ostane, kjer je sejana bila, se prihrani delo presajanja, in, kakor nekteri kmetovavci pravijo, se nepresajena pésa bolj vkorenini, ji tedaj suša manj škodje in debelejši postane od presajene, ktera, ko se je presadila, nekoliko časa potrebuje, de se spet vkorenini.

(Dalje sledí.)

Snaženje živine.

Zlo zaderžuje nesnaga rejo živine; bolj tedaj ko živino čediš, blata in prahú očiščuješ, bolje se ti bo redila. Nič pa reji živine tolikanj ne škodje, ko uši in klôpi ali klôšči, ki se ji po životu, nar raji po vratu, zaredé, zlasti pa na paši v deževni jeseni, in ki jo grozno ujedajo, takó de se vedno čehljá. Umin in pridin kmet si torej prizaduje svojo živino uši in klôpov očistiti. V raznih krajih v tej reči razno ravnájo. Tu ušivo živino z laškim oljem, tam s pivnim tabakam v jesihu skuhanim, še kje drugej z mazilam s živim srebrom napojenim mažejo; dvojna perva pripomočka ne zdasta vselej, tretji pripomoček je nevarin in drag. Meni posebno dopade pripomoček, kateriga kmetje v Šmartnu pri Litíi rabijo, nekaj zavoljo zdatnosti, nekaj pa tudi zató, ko si ga kmet brez vsih stroškov sam lahko preskerbí ali napravi.

Je zél, ki jo kmet na dolenjim Krajskim imenuje lesják, (preobjed, gelber Eisenhut, Fuchstod, Aconitum Lycoctanum) ima ruménkljato precej široko pérje, nekako podobno tabakovimu pérju, cvetè rumeno, in zadela dróbné zernica v strokih za seme; raste nar raji na goljavi visokih peščenih hribov.

Tega lesjáka si nakoplji s korenino, ga posúši dobro na soncu ali v senci na zračnim poslopju, ali za pečjó, in ga stolci v možnarju v moko ali štupo; to štupo deni v skledico, in prilij va-njo toliko hude ali stare répnice ali vode dobro skisane repe, de bo zmešana kakor redko testó ali mazilo. S tem mazilam namaži živino po vratu in drugod po koži, kjer se uši

raji redé, in bodo kmalo vse poginile. Postavi pa živino, ko jo misliš mazati, tako delječ narazen ali saksbej, de se ne bo môgla lizati, kér je to mazílo zlostrupéno. Nar bolje pa je, če namazano živíno iz hleva na sonce izpelješ in razstaviš, posebno kedar je že gorko, kér gorkota mazílo bolj v kožo vžene. J. B.

Daljne volitve odborov kmetijskih podružnic na Krajskim.

Za Postojnsko podružnico so 18. d. p. m. za predsednika gosp. Antona Kurca Postojnskiga tehanta izvolili, in naslednje 4 odbornike: gosp. Jakoba Vičiča, posestnika v Postojni, gosp. Matevža Lebanana, posestnika v Postojni, gosp. Jakoba Samsata, posestnika v Bistrici, in gosp. Jožefa Valenčiča, posestnika v Kitnim Verhu.

30. dan p. m. je bila volitev za podružnico za Belo Peč, pri kateri je gosp. F. Kos, veliki posestnik in fužinar za predsednika izvoljen bil, naslednji gospodje pa za odbornike: gosp. Janez žlahtni Pantz, posestnik in fužinski oskerbnik na Savi, gosp. Alojzi Rasinger, posestnik in poštar v Podkorenu, gosp. Šimen Wilfan, fajmošter v Krajski Gori, in gosp. Alojzi Ambrož, fajmošter na Beli Peči.

Za Radoljsko podružnico je 27. p. m. volitev bila, pri kateri je bil za predsednika gosp. tehant Janez K. Krivic iz Zgornjih Gorij izvoljen in za odbornike naslednji gospodje, namreč: gosp. Vincenci grof Thurn-Valsassina v Radoljci, gosp. Andrej Kopač, fajmošter v Begnah, gosp. Gašper Šoklič, fajmošter v Bresnici in gosp. Hieronim Ulrich, posestnik in gojzdni oskerbnik v Bledu.

V Ložki podružnici je bil 30. dan p. m. za predsednika Jožef Čelešnik, zdajni sodnik v Šneperku izvoljen; za odbornike pa: gospod Robert Miklic, gojzda oskerbnik v Šneperku (namestnik predsednika), gosp. Franc Verbic, posestnik v Starim Tergu, gosp. Valentin Bergant, fajmošter pri St. Vidu, in gosp. Matevž Lah, posestnik in velki župan v Loži.

Za Ipavsko podružnico je bila volitev 28. dan p. m., pri kateri je bil št. Vidški fajmošter gospod Matija Vertove za predsednika izvoljen, in naslednji 4 odborniki: gosp. Anton Dolenc, posestnik in poštar v Razdertim, gosp. Franc žl. Schivitzhofen, posestnik v Šent Vidu, gosp. Juri Grabrian, tehant v Ipavi, in gosp. Janez Dolenc, posestnik v Ipavi.

Z veseljem se ozremo tudi na te volitve, — če se bojo tudi drugod taki izverstni možje izvolili (česar smemo pričakovati), se bo kmetijska družba iz noviga oživila.

Od kod so prišli Slovani v svoje sedanje kraje.

(Konec.)

Po Mali Azii, kakor nam nje stari obraz kaže, so bili Slovani; pa misliti si je, de so njih pogovor ptujci mešali, ker so se zmiraj z vojskami semtertje med njimi prerivali. Ti ptujci so bili Greki, kateri so večidel po Mali Azii, kot kupci, ob morji stanovali, Medjani, Sirci, Asirci, Peržani, Feničani, pozneje Latinci, in Bog sam vé, kdo še vse. Kar je tem ostalo, so na zadnje Turki, po svojih neumnih mislih pred Bogam odpustike zadobiti, popolnoma pokončali.

Med sto in sto drugimi zadevami, ktere so Slovane v Mali Azii zatirale, menim, de je bila zlasti Trojanska vojska in pa turško razveranje. Trojanska vojska se je bila pa končala po Sigonijeve štetvi 1181 lét pred Kristusam, nekteri pa štejejo 1209, ker pred kersanska štetva lét je bila različna.

Po ti vojski se je bilo na svetu nekako vse premenilo. Greki kot premagavci, so se po Mali Azii razširjevali; Slovani so nekteri še ostali, drugi so se bili pa na gornje kraje po Evropi obernili. Turki so se bili pa 672 lét po rojstvu Krist. v Malo Azijo burili. Njih znana navada je bila, kamor so prišli, vse pokončati, kar ni bilo turškiga, če so le mogli. Le nektere ljudi so ohranili, de so jim namest živíne delali, ali pa iz kakih družih namenov.

Pri vsim tem pa, de ravno nekdanje malo-aziatske imena kažejo, de so bili ondot Slovani, vender niso vse slovanske, veliko je greških. Greki so tam ob morji stanovali, in pred ko ne nektere slovanske kraje po svoje imenovali in tudi njih rodú pisarji so blezo takó ravnali. Semtertje znabiti tudi kakšno imé od kakih družih nam neznanih jezikov. Kakor v majhini krajski deželi Kočevarji z nam ptujim jezikam stanujejo, takó je utegnulo tačas v veliko veči Mali Azii biti.

Teh dežel Male Azije, ktere so bile nekdanji dom Slovanov, je sedemnajst; ležé pa od nas južnih Slovanov proti jutru, kjer solnce izhaja. Nektera je velika kot Krajsko ali Štajarsko ali Koroško; nektera je veči, nektera tudi manji. Imenitne so tudi zavolj nekterih zgodb s. pisma, in zavolj več svetnikov, ki so bili tam domá, ali so tam mučenje terpeli. Tačas, ko so mučenci v njih muke (martre) prestajali, so bile večidel pod rimsko oblastjo. Poženčan.

Prošnja kmetov iz Štajarskiga.

Preljube Novíce! Veliko veliko dobriga ste nam že oznanile, — oznanite nam še, česar nam je silno potrebno: kakšne ljudi bi si mi mogli zbrati za „predstojnike“ v občinah ali srenjah? Pri nas kmetih je vse narobe, — ne dolgo, kar sta dva vradnika v jedni kerčmi spominjala, da bosta na Erdeljsko šla; na to jez velim: Če ali vsi odidete, mi pa si bomo berž le za notariusa zbrali našiga Franca Muršiča. Na to vradnik P.....í velí: On nikakor ne more dobiti službe, ker je preveč bil proti Slovencom (?!). Preljubljene Novíce: njegove (Muršičove) reči niso nikdar druge bile pri nas slovenskih kmetih, kakor: „vse za Cesarja, véro in domovino slovensko!“ Zdaj pa njegovi neprijatelji nemškutarski čertijo: da je proti Slovencom!

Oznanite nam, drage Novíce: kaj Vé od njega sodite? ker upamo, da ga poznate.*) — Za tem prosimo: Kdo bode imel oblast srenjske predstojnike in notariuse zbirati, je li gosposka, ali sama srenja, to je: kmetje, kateri jih bodo plačali?**) Na to prosimo odgovor.

V iménu več kmetov.

Anton Steínko,
kmet iz Vogričovca.

Novičar iz Ljubljane.

Od nekiga častitiga rojaka iz Dunaja smo prejeli te dni pismo, v katerim nam, kar smo zastran našiga noviga deželnega poglavarja v poslednjih Novicah pisali, popolnoma poterdi rekoč; „Poglavar, ki ga na Krajsko dobite, je skozi in skozi častí vredin mož, poln dobre volje, blagiga serca in prav posebne ljubeznivosti; scer pa je vstavoljuben in pravičen mož, in de ravnopravnost narodov zares spoštuje, se zamorete iz tega prepričati, de si je berž, ko je bil za poglavarja krajske kronovíne izvoljen, Potočnikovo slovnico omislil, po kateri ga naš rojak, gosp. Smolè, slovenskiga jezika

*) Kolikor mi iz časopisov vémo, ni bil gosp. Fr. Muršič nikdar zoper Slovence, marveč je bil vsigdar iskren Sloveno.

**) Cesar so zagotovili po vstavi svobodno srenjo. Svobodna srenja ima pa pravico, si sama predstojnika in srenjski odbor voliti. Več od tega boste brali kmalo v Novicah v posebni dokladi. Vredništvo.